

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Kristýna Růžičková

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Tlumočnické strategie u tlumočnicků Evropského
parlamentu**

**Interpreting Strategies of Interpreters in the European
Parliament**

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Růžičková, Angličtina se zaměřením na komunitní
tlumočení a překlad

Vedoucí práce: PhDr. Dominika Winterová

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 18. 8. 2015

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat své vedoucí PhDr. Dominice Winterové za vedení mé bakalářské práce, vstřícnost, podporu a trpělivost. Další díky patří mé rodině a mým blízkým, kteří mě v průběhu psaní této práce podporovali a byli mi oporou.

Seznam zkratk

ST – simultánní tlumočení

CJ – cílový jazyk

EP – Evropský parlament

EU – Evropská unie

Obsah

1	ÚVOD.....	2
2	TEORETICKÁ ČÁST	5
2.1	HISTORIE.....	5
2.2	TEORIE SIMULTÁNNÍHO TLUMOČENÍ.....	7
2.3	ZLATÁ PRAVIDLA SIMULTÁNNÍHO TLUMOČENÍ PODLE RODERICKA JONESE	9
2.4	TLUMOČNICKÉ STRATEGIE	10
2.4.1	<i>Anticipace.....</i>	<i>10</i>
2.4.2	<i>Zpětná korektura</i>	<i>11</i>
2.4.3	<i>Reformulace.....</i>	<i>11</i>
2.4.4	<i>Simplifikace.....</i>	<i>12</i>
2.4.5	<i>Generalizace.....</i>	<i>13</i>
2.4.6	<i>Vysvětlení</i>	<i>13</i>
2.4.7	<i>Vynechání.....</i>	<i>14</i>
2.5	TLUMOČENÍ V EU.....	14
3	PRAKTICKÁ ČÁST.....	17
3.1	SITUAČNÍ KONTEXT.....	17
3.1.1	<i>Analyzovaný materiál.....</i>	<i>17</i>
3.1.2	<i>Charakteristika krátkých projevů.....</i>	<i>18</i>
3.2	SPECIFIKACE ŘEČNÍKA	18
3.3	ROZBOR NAHRÁVEK.....	19
3.3.1	<i>Názorný příklad analýzy materiálu</i>	<i>20</i>
3.3.2	<i>Analýza materiálu</i>	<i>20</i>
3.3.2.1	<i>Projev č. 1</i>	<i>20</i>
3.3.2.2	<i>Projev č. 2</i>	<i>26</i>
3.3.2.3	<i>Projev č. 3</i>	<i>31</i>
4	ZÁVĚR	37
	PŘÍLOHY	39
	RESUMÉ.....	46
	BIBLIOGRAFIE	48
	ANOTACE.....	51

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá tlumočnickými strategiemi, které využívají čeští tlumočníci v Evropském parlamentu. Vzhledem k tomu, že všechny projevy pronesené na půdě Evropského parlamentu jsou tlumočeny simultánně, budu se v teoretické části zabývat právě tlumočením simultánním.

Podle Jonese (2002, 66) je simultánní tlumočení v jistém slova smyslu to samé jako tlumočení konsekutivní, jelikož v obou případech tlumočnický projde fázemi poslechu, porozumění, analýzy a převodu. Nicméně se liší v mnoha ohledech, například v tom, že při simultánním tlumočení má tlumočnick menší kontakt s prostředím konference, a je pro něj proto jednodušší zapomenout, že je živou součástí této události. Specifik simultánního tlumočení existuje ale mnohem více, a jsou rozpracovány v teoretické části této práce. Zásadní rozdíly mezi konsekutivním a simultánním tlumočením jsou dle Čenkové (2008, 24) následující:

Simultánní tlumočení vyžaduje více soustředěné pozornosti a pohotovosti a je celkově náročnější na okamžitou logickou analýzu, zpracování vyslechnuté informace a její paralelní převedení do jazyka cílového než tlumočení konsekutivní. Rozhodující při ST je časový faktor, protože podstatou simultánního tlumočení je souběžnost řečových činností a rozdvojení pozornosti tlumočnicka na poslech originálu a jeho převod do cílového jazyka.

V dnešní době existuje mnoho teorií o tom, jaké existují strategie v simultánním tlumočení. Otázkou je, zda vůbec může být nějaká tlumočnická strategie obecně aplikovatelná na jakéhokoli tlumočnicka či tlumočenou situaci. Cílem mého bádání v teoretické oblasti tohoto odvětví tedy není nalézt soubor univerzálních strategií, ale vymezit určitou teoretickou základnu a terminologii. S tímto modelem poté pracuji v praktické části a analyzuji pomocí něho konkrétní

přetlumočené projevy. Podle Gila (2008) totiž úspěch tlumočení nezávisí pouze na znalostech tlumočnicka, ale také na jeho taktikách, tedy na rozhodnutích, která tlumočnick dělá v průběhu celého tlumočení.

Riccardiová (2005, 14) mezi hlavní strategie v simultánním tlumočení řadí anticipaci, selekci informací, kompresi, zobecňování, využívání pauz, intonaci, vynechání určitých segmentů či reformulaci.

Tlumočení pro Evropský parlament je velice specifické odvětví a vyžaduje velkou míru přesnosti a jednoznačnosti přetlumočených informací. Pokud by tedy tlumočnick něco převedl nesprávně, či by změnil význam informace, mohly by vzniknout problémy pro celé zasedání. Vzhledem k tomuto velkému tlaku na tlumočnický v této instituci Evropské unie je tedy otázkou, jaké strategie tlumočnicki reálně využívají při tlumočení projevů na plenárních zasedáních Evropského parlamentu.

Pro účely této práce jsem zvolila projevy pouze jednoho řečníka, aby získané poznatky byly konzistentní a mohl se vytvořit jasný model toho, jaké strategie fungují pro tlumočení řečníků podobného typu. Všechny nahrávky včetně transkriptů původního proslovu a české přetlumočené verze jsou čerpány z webových stránek EP Live, které slouží jako archiv projevů pronesených v Evropském parlamentu.

Nigel Farage, jehož projevy jsou rozebírány v této práci, je velice temperamentní a přímý britský politik, který často své kolegy v Evropském parlamentu uráží a umí být velice expresivní. Je tudíž velice zajímavé sledovat a analyzovat, jak se tlumočnick vyrovná s takovými situacemi. Tento řečník má také poměrně vysoké tempo řeči a volí nelehko převoditelné slovní obraty, což také slouží velice dobře k popsání použitých tlumočnických strategií.

V praktické části jsou srovnány problematické či zajímavé úseky z projevů Nigela Farage v angličtině a české přetlumočené verze. Na těchto příkladech je

ukázáno, jaké strategie tlumočnické zvolil, z jakého důvodu a jaká měla konkrétní řešení výhody či nevýhody.

Srovnání anglické a české verze je zaměřeno především na to, zda tlumočnický předal obsah a v jaké míře, jak formuloval konkrétní úseky, zda byl projev úplný či bylo něco z nějakého důvodu vynecháno a jaká byla funkčnost zvolených tlumočnických strategií. V této práci jsou analyzovány proslovy dlouhé v průměru tři minuty, což znamená, že se jedná o složitější materiál pro tlumočení. Zahrnout všechny podstatné informace do tak krátkého úseku je náročnější, než je tomu u delších projevů, a vyžaduje to mnoho zkušeností a dovedností.

2 Teoretická část

2.1 Historie

Tlumočení existovalo od počátku lidstva, jelikož se lidé vždy mezi sebou potřebovali dorozumívat. Pöchhacker (2009, 9) se k historii tlumočení vyjadřuje takto:

Tlumočení je starodávná lidská činnost, která zcela jistě předchází vznik písma a samotného (psaného) překladu. V mnoha indoevropských jazycích je pojem tlumočení vyjádřen slovy, která s konceptem (psaného) překladu etymologicky nemají téměř nic společného.¹

První historické prameny o této profesi pocházejí z Egypta, z období asi 3000 let př. n. l. Tlumočníci byli v tomto období velice váženými občany a existoval dokonce dědičný titul „vrchního tlumočníka“. První zmínky o simultánním tlumočení pocházejí z Babylonu z doby okolo roku 2100 př. n. l., kdy tlumočníci pomáhali v synagogách a tlumočili určité pasáže přímo ze svatých knih.

Zprávy o tlumočení ve starém Řecku z období 2000-200 př. n. l. také existují, nicméně zde tato profese nebyla zdaleka tak oceňována jako v Egyptě, jelikož Řekové byli více pyšní na svůj vlastní jazyk a kulturu.

Rozšíření křesťanství ve středověku umožnilo vznik nových tlumočnických příležitostí, jelikož latina začala vytlačovat řečtinu, a ve 14. století již existovala profese tlumočníka ve službách panovníků, která v sobě zároveň zahrnovala i profesi diplomatickou. Latina vládne světu až do Vestfálského míru (1648), kdy ji začne nahrazovat francouzština. Vzhledem k tomu, že v této době musel každý diplomat francouzštinu ovládat, klesla také poptávka po tlumočnících.

¹ Vlastní překlad autorky z anglického originálu – Pöchhacker (2009, 9): Interpreting is an ancient human practice which clearly predates the invention of writing – and (written) translation. In many Indo-European languages, the concept of interpreting is expressed by words whose etymology is largely autonomous from that of (written) translation.

Na druhé straně světa je od objevení Ameriky v roce 1492 po tlumočnických větší poptávka, jelikož se Španělé a Portugalci potřebují dorozumět s původním obyvatelstvem. Vliv amerického kontinentu se do Evropy v průběhu 19. století přenesl i po tlumočnické stránce, jelikož se angličtina začala rozmáhat jako jednací jazyk. V tomto období se objevují první mezinárodní konference a vznikají i nové mezinárodní organizace, což vede k velkému rozšíření tlumočení jako profese.

První profesionální tlumočníci jako takoví se objevují po 1. světové válce, přičemž je ze začátku více využíváno tlumočení konsektivní a to z toho důvodu, že zatím neexistuje vhodná technika pro simultánní tlumočení. Vzhledem k tomu, že v roce 1927 vzniklo první tlumočnické zařízení umožňující simultánní tlumočení, mohlo se již ten samý rok tuto techniku vyzkoušet na mezinárodní konferenci v Ženevě. Je ovšem nutno podotknout, že byly simultánně tlumočeny pouze předem připravené projevy, jednalo se tedy spíše o tlumočení z listu.

Za první konferenci, na které bylo využito ST, se tudíž považuje až Mezinárodní fyziologický kongres v Leningradu v roce 1935, kdy byl úvodní projev I. P. Pavlova tlumočen z ruštiny do francouzštiny, angličtiny a němčiny. Od tohoto roku se objevují další konference, kde je simultánně tlumočeno, nicméně za skutečný nástup ST na mezinárodní úrovni se považují norimberské procesy v období od 20. listopadu 1945 do 1. října 1946, kde se ST využívalo především z důvodu časové úspory.

Zařízení, které se zde používalo, bylo sice na dnešní dobu primitivní a celkem dost poruchové, ale svůj účel plnilo na tu dobu velice dobře. Kabiny byly poblíž obžalovaných, seděli v nich pokaždé tři tlumočníci, kteří měli sluchátka a mezi sebou si předávali jeden mikrofon. Kontakt s řečníkem byl zajištěn tak, že v případě poruchy nebo pokud mluvil řečník příliš rychle či nesrozumitelně, mohli

tlumočníci zmáčknout tlačítko a na řečnickém pultu se rozsvítilo světýlko, které dalo jasný impuls, že je něco v nepořádku.²

Vzhledem k tomu, že se jednalo o první mezinárodní událost, na které se ve velkém simultánně tlumočilo, byl to velký úspěch, a to i z toho důvodu, že tlumočníci, kteří se procesů zúčastnili, nebyli nijak odborně připraveni. Tlumočníci, kteří se osvědčili v Norimberku, se poté uchýlili v OSN v New Yorku, kde se vytvořil tlumočnický tým, který poté tlumočil při valných shromážděních OSN a dalších událostech (Čeňková, 2008).

2.2 Teorie simultánního tlumočení

Jak uvádí Jones (2002, 66), simultánní tlumočení se od konsektivního liší především tím, že při tlumočení v kabině je většinou tlumočnick vzdálen od řečníka, slyší ho pouze do sluchátek a je pro něj tak jednodušší zapomenout, že je nedílnou součástí konference, tudíž si musí dávat pozor, aby nezačali mluvit monotónně a neztratili povědomí o atmosféře v sále.

První díla, která shrnují tlumočnické operace, vznikla v 50. letech 20. století pod záštitou ženevské tlumočnické školy ETI. Jedním z nich je příručka pro tlumočnický *The Interpreter's Handbook* Jeana Herberta z roku 1952. Toto dílo se zabývá problémy, které jsou stále aktuální – například tlumočnická etika, notace atd. Druhým je potom publikace Jeana-Francoise Rozana *Note-taking in Consecutive Interpreting*. V tomto období vznikají další publikace, některé založené právě na těchto dvou dílech, nicméně stále se nejedná o skutečné vědecké výzkumy, ale spíše o didaktické práce profesionálních tlumočnicků, kteří zároveň vyučují.

Jak uvádí Čeňková (2008, 37), i v Československu se již v roce 1957 objevuje první článek zmiňující tlumočení. Autorem je Alois Krušina, český tlumočnick

² Vander Elst (2002), dostupné z: <http://aiic.net/page/983/the-nuremberg-trial/lang/1>

a pedagog. V roce 1963 potom v Praze vzniká první tlumočnická škola v Československu.

V 60. letech se do teorie tlumočení začíná zapojovat i experimentální psychologie a obzvláště důležitým dílem z této doby je práce Ingrid Kurzové z roku 1969, která je zaměřena na výzkum souběžnosti poslechu a mluvení při simultánním tlumočení. Kurzová svou prací potvrdila, že se praxí dají schopnosti simultánního tlumočení vylepšovat. K této teorii přispějí modely sovětských tlumočnicků, které potvrzují, že je možné souběžně poslouchat a hovořit. Jedná se o model pravděpodobnostní prognózování G. V. Černova z roku 1978 a model založený na synchronizaci a kompresi A. F. Širjaleva z roku 1979.

Dalším velice významným modelem je interpretativní teorie smyslu Danici Seleskovitchové z roku 1968. Podle tohoto modelu tlumočnick nepřevádí jednotlivá slova, nýbrž smysl sdělení. Tím pádem dochází k deverbilizaci sdělení a přirozenému přetlumočení v cílovém jazyce. Na francouzské tlumočnické škole ESIT, kde Seleskovitchová působila, se tato teorie stala základem pro mnoho dalších publikací.

Za zmínku rozhodně také stojí Model úsilí Daniela Gila (Effort Model), který vychází z toho, že tlumočení vyžaduje určité množství naší duševní energie. V případě simultánního tlumočení Gilův model pojednává o čtyřech úsilích (Gile, 1995):

- Úsilí poslechu a analýzy (PA)
- Úsilí krátkodobé paměti (KP)
- Úsilí produkce řeči (PŘ)
- Úsilí koordinace

$$ST = PA + KP + PŘ + K$$

Podle tohoto modelu má náš mozek pouze určitou kapacitu, kterou bychom měli při simultánním tlumočení rozložit mezi tato čtyři úsilí. Pokud naši kapacitu přetížíme, může dojít k tomu, že některá složka našeho tlumočení selže, což se značně podepíše na kvalitě tlumočení.

2.3 Zlatá pravidla simultánního tlumočení podle Rodericka Jonese

Jones ve svém díle *Conference Interpreting Explained* uvádí tzv. zlatá pravidla pro ST³. Dodává k nim, že to může znít namyšleně, ale domnívá se, že pokud bude tlumočník všechna tato pravidla dodržovat, bude se mu pracovat lépe a efektivněji.

Těmito pravidly jsou:

- mít stále na mysli, že jsme součástí komunikace,
- co nejlépe využít technického zařízení,
- ujistit se, že jasně slyšíme jak řečníka, tak sebe,
- nikdy se nesnažit tlumočit něco, co jsme neslyšeli nebo čemu jsme akusticky neporozuměli,
- koncentrovat se na maximum,
- nerozptylovat se zaměřením pozornosti na jednotlivá problematická slova,
- smysluplně rozdělovat pozornost mezi aktivní a analytický náslech řečníka a kritické sledování vlastního výkonu,
- pokud možno, vyjadřovat se v krátkých jednoduchých větách,
- dodržovat pravidla gramatiky,
- vždy dokončit větu.⁴

Jak vidíme, tak tato Jonesova pravidla jsou velice obecná a lehce aplikovatelná na jakýkoli typ projevu, který má být simultánně tlumočen. Pro účely této práce, kdy analyzujeme tlumočení projevů pronesených na půdě EP je nicméně nutno

³ Golden rules (Jones, 2002, 71-72)

⁴ Vlastní překlad z anglického originálu (Jones, 2002, 72).

podotknout, že mít při tak krátkých úsecích na paměti všechna tato pravidla je rozhodně náročnější, než při méně hutných a volnějším projevech.

2.4 Tlumočnické strategie

Tlumočnických strategií existuje celá řada, proto jsem se snažila soustředit se především na ty, které jsou aplikovatelné na simultánní tlumočení krátkých projevů. Při využívání všech strategií je při ST velice důležité zvolit vhodnou strategii rychle a adekvátně, jelikož opačné konání může vyústit ve ztracení drahocenného času, pozornosti, či dokonce přeslechnutí dalšího segmentu. Volba adekvátní strategie probíhá v hlavě tlumočnicka, do které není možno nahlédnout, a proto se vždy můžeme pouze domnívat, co přesně se v tlumočnickovi odehrává a z jakého důvodu danou strategii zvolil a či byla volba spíše vědomá či spíše nevědomá.

2.4.1 Anticipace

Jednou ze strategií, která je a musí být velice hojně využívána při ST, je anticipace neboli pravděpodobnostní prognózování. S pojmem pravděpodobnostní prognózování jako první přišel I. M. Feigenberg v roce 1963⁵, avšak v tlumočnických kruzích je významnější rozpracování této problematiky G. V. Černovem, který se touto strategií zabýval v nejedné své publikaci. Tato teorie staví na tom, že po vyslechnutí prvního slova či sousloví věty již můžeme předvídat několik variant, jak může tato věta následovat, přičemž postupně logicky můžeme vyloučit většinu variant, až nám zbyde pouze jedna.

Anticipace je podmíněna jazykovou redundancí a jazykovými stereotypy. Tato strategie odlehčuje paměti tlumočnicka, šetří jeho energii, nicméně by se neměla přeceňovat, jelikož obzvláště při krátkých projevech je možné, že řečník

⁵ Čeňková (2001, 80)

míří svou řečí jinam, než by se mohlo logicky zdát. Proto je nutné, aby se tlumočnick neoddával anticipaci, ale vždy kriticky přemýšlel nad tím, co chce řečník sdělit.

2.4.2 Zpětná korektura

Nejen s anticipací, ale i se simultánním tlumočením jako takovým, úzce souvisí zpětná korektura. Vzhledem k tomu, že tlumočnick hovoří pouze s krátkým zpožděním za řečníkem, je nutné, aby se důkladně poslouchal a případnou chybu či nepochopení urychleně a pokud možno elegantně opravil. Pokud se jedná o chybu, která nenaruší celkové porozumění, není nutné, aby se tlumočnick s nápravou zdržoval.

Pokud se ale jedná o zásadní chybu, která může změnit či posunout význam celé informace, je nutné, aby se přistoupilo k určité kompenzaci. Jelikož se jedná o ST, tlumočnick by měl při nesprávném převedení segmentu odpovídajícím způsobem upravit segment následující, aby navazoval a napravit smysl sdělení, v krajní situaci může tlumočnick vystoupit z role, omluvit svou chybu, napravit ji a pokračovat dál, nicméně tento způsob je možný při delších a volnějších projevech a u krátkých a hutných řečí by působil velice rušivě.

2.4.3 Reformulace

Vzhledem k tomu, že při ST má tlumočnick od řečníka časový odstup většinou přibližně jeden segment, měl by mít prostor k tomu, aby větu přeformuloval tak, aby zněla v CJ přirozeně. Jones (2002, 81) se k reformulaci vyjadřuje následovně:

Rád bych se zastal toho paradoxu, že tlumočnick musí řečníka zradit, aby odvedl věrný výkon. Tlumočnick je totiž jako filmový režisér, který vytváří filmovou adaptaci románu. Režisér se bude pravděpodobně snažit o to, aby vytvořil snímek, který má stejný efekt na diváka, jako má knižní předloha na čtenáře. (...) Režisér a tlumočnick mají hodně společného i přesto, že efekt, kterého se snaží dosáhnout tlumočnick, nemá být primárně estetický.

Tlumočník se nesnaží vytvořit otrocký překlad originálu, ale spíše musí v cílovém jazyce vytvořit nové médium – projev, který bude mít na publikum stejný efekt, jako mají řečnickova slova na posluchače, kteří rozumí zdrojovému jazyku.⁶

Reformulace je velmi důležitá, pokud v CJ neexistuje synonymní výraz pro slovo či slovní spojení použité řečníkem v originále, nebo ekvivalent existuje, ale působil by v dané větě nepřírozně. V tomto případě musí tlumočník zvolit reformulaci tak, aby význam zůstal zachován, ale cílový posluchač pochopil smysl sdělení.

2.4.4 Simplifikace

Podle Jonese (2002, 98) je důležitější, aby tlumočník zprostředkoval komunikaci, než to, aby bylo tlumočení naprosto věrným převodem originálu. Tento přístup nám umožní například strategie simplifikace, neboli zjednodušení. Tato strategie se hojně využívá například při tlumočení techničtějších projevů, a to například v situacích, kdy je publikum méně vzdělané v dané oblasti než řečník a tlumočník se proto snaží projev zjednodušit, aby dával smysl i méně zasvěceným – je ovšem nutné, aby tlumočník téma dobře pochopil a zjednodušení tudíž nezměnilo smysl celé výpovědi. Simplifikace také dobře poslouží při tlumočení řečníka s rychlým tempem řeči, kdy se tlumočník zaměří na hlavní informaci a tu poté zjednodušeně převede, čímž si ušetří potřebný čas.

⁶ Vlastní překlad autorky této práce. Originální znění (Jones, 2002,81): I would defend the paradox that in order to be faithful to the speaker, the interpreter must betray them. The interpreter is rather like a film director adapting a novel for the cinema. The director might want to create an aesthetic effect that is equivalent to the one the novel creates for the reader of the written word. (...) Although the effect sought by the interpreter is not primarily aesthetic, something similar holds for them: the interpreter, rather than attempting to provide a slavish copy of the original, must create in a new medium – the target language – the discourse that will have the same effect on their audience as the speaker's words have on those who understand the source language.

Pokud aplikujeme využití této strategie na oblast plenárních zasedání EP, neměla by být využívána v příliš velké míře. Pokud tlumočník zjednoduší nějaký slovní obrat typický pro danou zemi, jehož naprosto věrný překlad není klíčový k celkovému porozumění, tak to bude pravděpodobně v pořádku. Pokud ale tlumočník využije simplifikaci v situaci, kdy se jedná o esenciální informaci, je to velice nežádoucí.

2.4.5 Generalizace

Generalizace neboli zevšeobecnění je další frekventovanou strategií využívanou při ST. Stejně jako simplifikace je možné ji využít v časové krizi, což je v EP častý případ. Generalizace se využívá především tím způsobem, že pokud řečník uvede dlouhý výčet a jednotlivé prvky tohoto výčtu nejsou klíčové a nebude se k nim pravděpodobně nijak konkrétně vracet, je možné je označit jedním obecným výrazem a získat tak pár sekund navíc.

2.4.6 Vysvětlení

Na každé mezinárodní konferenci se střetává mnoho kultur a národů. S momentálním množstvím 28 členských zemí v EU se na každém plenárním zasedání střetává 28 více či méně odlišných národů. Proto je naprostou samozřejmostí, že ač by tlumočení bylo sebekvalitnější, může i tak nastat problém s neporozuměním a to z toho důvodu, že daná situace, informace či formulace nemusí být při pouhém překladu jinému národu jasná.

Mohou tedy nastat situace, kdy je vhodné krátce, stručně a jasně dovysvětlit nějakou informaci. Mnohdy pouze přidání jednoho adjektiva (například doplnění, že je nějaká strana, která existovala v historii řečnickovy země a není příliš všeobecně známá, spíše levicová, pravicová či jinak význačná) může pomoci posluchačům lépe proniknout do smyslu celého projevu.

2.4.7 Vynechání

Jak uvádí Jones (2002, 102), je přirozené, že jakmile se tlumočnick potýká s velice rychle mluvícím řečníkem a nepomůže ani simplifikace či generalizace, je nutné přistoupit k vynechání (omission) slova, segmentu či celé věty. K zachování koherence textu je avšak nutné, aby tlumočnick s řečníkem držel krok a tudíž věděl, co je možné vypustit a co by naopak při vynechání změnilo význam celého sdělení.

Mohlo by se zdát, že je logické, aby se rychlé tempo snažil tlumočnick s řečníkem udržet, je tomu ale naopak. Pokud bude tlumočnick mluvit stejně rychle jako řečník, bude mít méně času na analýzu celého projevu a nebude tak moci logicky navazovat myšlenky. Pokud se tedy tlumočnick potýká s velice rychle mluvícím řečníkem, je lepší své tempo o něco zpomalit a vynechat, co uzná za vhodné.

2.5 Tlumočení v EU

Evropská unie má v současné době 24 oficiálních jazyků a tím pádem 552 jazykových kombinací⁷. Vzhledem k nastolené politice EU je nutné nejen veškeré oficiální dokumenty zprostředkovávat občanům EU ve všech těchto jazycích, ale také tlumočit významné projevy a plenární zasedání. Všichni občané, europoslanci i další představitelé EU mají totiž právo při jednáních a zasedáních komunikovat ve své mateřštině.

Vzhledem k tomu, že je téměř nemožné, aby existovalo dostatečné množství tlumočnicků pro všechny jazykové kombinace, je velice časté, že tlumočnicki převádí projev ze svého aktivního jazyka do svého pasivního – tzv. *retour*, anebo tlumočnick využije již přetlumočený projev svého kolegy z jiné kabiny v jazyce, kterému rozumí, a poté ho až přetlumočí – tzv. *relay* či *pilotáž*.

⁷ Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/en/introduction/introduction.html>

Aby přetlumočený projev předal posluchači informace jasně a jednoznačně, je důležité, aby EU zaměstnávala kvalitní tlumočnický. Proto je výběrové řízení na tyto pozice náročné, je vyžadováno vzdělání v oboru, případně dlouholetá praxe. Evropský parlament zaměstnává v současné době přibližně 330 tlumočnicků, nicméně využívá i služeb velkého množství externích tlumočnicků, tzv. free-lancerů.

Jako tomu bývá často i u jiných řečníků, i europoslanci většinou nedbají na to, že je jejich projev dále tlumočen a tím pádem mluví často rychle, nesrozumitelně, hekticky, příliš idiomatically, začleňují do svých projevů žerty a slovní hříčky a tlumočnick se s tím musí co nejlépe a co nejrychleji vypořádat, což není vždy jednoduché. Nizozemský tlumočnick Bernard Gevaert uvádí⁸:

Jsou situace, kdy se dají překládat (slovní hříčky), kdy najdete ekvivalent ve svém jazyce, ale pokaždé to je poněkud riskantní, protože význam může být přeložen odlišně od originálu a europoslanci naslouchající překladu potom reagují spíše na vaše slova než na řečníkův původní projev.

Je důležité uvést, že dle normy ISO 2603:1998 či ISO 4043:1998⁹ jsou v EP tlumočnické kabiny umístěny tak, aby tlumočnicki vždy na řečníky viděli, což je velice podstatné, jelikož europoslanci často bohatě gestikulují a pro věrohodné tlumočení je žádoucí, aby tlumočnick tyto nonverbální projevy viděl. Bohužel není vždy možné tyto podmínky zajistit. Vzhledem k tomu, že je sál v EP velký, vizuální kontakt se řečníkem je často zajištěn alespoň pomocí obrazovek.

⁸ Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20060403FCS06935+0+DOC+XML+V0//CS>

⁹ Normy ISO zabývající se vybavením, velikostí a dalšími technickými aspekty tlumočnických kabin, norma ISO 2603:1998 je určena pro kabiny vestavěné a norma ISO 4043:1998 pro kabiny přenosné.

Na plenárním zasedání, kdy je vždy tlumočeno do všech 24 jazyků, se nachází tři tlumočníci v každé kabině pro daný jazyk. Jednoho plenárního zasedání se tedy účastní 72 tlumočnicků.¹⁰

Pro účely této práce byly zvoleny projevy britského politika Nigela Farage, jelikož patří mezi ty výraznější europoslance a je tedy zajímavé sledovat, jak je tlumočen a jaké strategie tlumočníci volí.

¹⁰ <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/interpreting-in-the-parliament.html>

3 Praktická část

3.1 Situační kontext

Plenární zasedání EP, jejichž tlumočené projevy jsou předmětem praktické části této práce, jsou jasně naplánovaná jednání, kdy každý řečník disponuje pouze vymezeným časem a k tomu musí přizpůsobit i povahu svého projevu. Tyto projevy jsou hutné, nabité informacemi, většinou předem připravené a promyšlené. Vzhledem k omezenému času europoslanci mluví často velice rychle, což může místy snížit porozumění. Pochopení a následné převedení případných vtipů, ironie či sarkasmu může být tedy v těchto případech dost náročné.

Je nutno zmínit, že vzhledem k velkému počtu jazykových kombinací, jak je uvedeno v podkapitole 2.5 této práce, přichází problémy jako nedostatek tlumočnicků, kteří disponují menšinovými kombinacemi, což je problém zejména u jazyků nově přistoupených členských zemí. Proto je velice často využíván retour, kdy tlumočníci netlumočí do svého mateřského jazyka tak, jak by to bylo ideální, nýbrž naopak, a tento retour například českého tlumočníka je poté pilotáží pro další tlumočníky, kteří přetlumočí jeho převedený projev do své mateřštiny.

Retour i pilotáž (neboli relay) jsou rozhodně v tomto prostředí s velkým množstvím jazyků nevyhnutelné, nicméně mohou způsobovat jisté problémy, pokud například pilotní tlumočník udělá chybu, je pak pravděpodobné, že tato chyba bude přenesena i do ostatních jazyků, což může vyústit až v neporozumění ostatními europoslanci.

3.1.1 Analyzovaný materiál

Krátké projevy jsou získány z rozsáhlé databáze projevů pronesených na půdě EP a existují on-line na webových stránkách EP live. Tento materiál je vhodný k rozboru z několika důvodů. Všichni tlumočníci mají stejné podmínky, stejné zázemí a jsou to vyškolení profesionálové.

3.1.2 Charakteristika krátkých projevů

Krátké projevy jsou obecně na tlumočení náročné a ještě náročnější na tlumočení simultánní. V EP je tato situace ztížena ještě tím, že europoslanci často reagují na to, co bylo řečeno před nimi a snaží se do malého časového úseku vmístit co nejvíce informací. Projev je tedy zhuštěný, rychlý a na některé tlumočnické strategie nemusí být prostor. Vzhledem ke skutečnosti, že europoslanci jsou (nebo by alespoň měli být) vzdělaní lidé s všeobecným rozhledem, kteří ve většině případů hovoří svým rodným jazykem a jejich projevy jsou navíc předem napsané a při řeči se o psanou verzi opírají, často se vyskytují idiomy, ustálená spojení či reálie.

Vzhledem k tomu, že v takto krátkých projevech je každé slovo pečlivě voleno, nemá tlumočnická možnost být příliš kreativní a odchylovat se od originálu. Nicméně je velice pravděpodobné, že v několika sekundách, které má tlumočnická k dispozici si nevybaví nějaký méně používaný idiom či reálii a musí proto improvizovat tak, aby dával projev smysl.

3.2 Specifikace řečníka

Nigel Farage je britský politik narozený v roce 1964 a v Evropském parlamentu působí jako předseda euroskeptické pravicové skupiny „Evropa Svobody a Přímé Demokracie“¹¹. Jeho řečnické schopnosti jsou nepopíratelné. Proslovy má sice tak jako i jeho kolegové vždy předem připravené, nahlíží ale jen sporadicky a projev doplňuje gesty, mimikou a intonací.

Vzhledem k povaze Faragových projevů se často stane, že na něj některý z europoslanců použije modrou kartu, což znamená, že mu chce položit otázku,

¹¹ EFDD - Europe of Freedom and Direct Democracy Group

kteřá nezabere déle, než půl minuty. Źádosti o položení otázky musí ovšem vyhovět předseda zasedání.¹²

3.3 Rozbor nahrávek

Byly vybrány tři nahrávky z plenárních zasedání EP. Jedná se o v průměru tři minuty dlouhé projevy Nigela Farage, které jsou simultánně tlumočeny do češtiny. Každá tabulka obsahuje jeden segment v angličtině a odpovídající verzi v češtině, přičemž jeden segment se rovná jedné větě či souvětí, aby byla zachována logická struktura celku. Pro zachování návaznosti textu jsou tři projevy rozdělené do tří podkapitol.

Do praktické části jsou vybrány pouze problémové či zajímavé segmenty, nicméně aby byl možný náhled a pochopení situačního kontextu, celé texty v obou jazykových variantách jsou obsaženy v příloze této práce.

Každý ze tří projevů tlumočí pravděpodobně jiný tlumočník či tlumočnice. Vzhledem k tomu, že jména tlumočníků nejsou u projevů uvedena a navíc tyto informace nejsou pro účely této práce relevantní, všichni tři tlumočníci či tlumočnice, kteří tlumočí analyzované nahrávky, jsou označováni jednotně jako „tlumočník“.

Fonologické aspekty jsou v této práci pouze naznačeny, jelikož by se o této problematice dala vytvořit další rozsáhlá práce. Fonologická stránka (tempo, hezitační zvuky, intonace atd.) je vždy obecně zhodnocena u každého projevu zvlášť a to jak při pohledu na řečníka, tak na tlumočníka. V konkrétních komentářích jednotlivých segmentů jsou fonologické problémy zmíněny, jen pokud je to nutné či nějak přínosné pro samotnou analýzu.

¹² Jednací řád Evropského parlamentu, hlava VII, kap. 3, čl. 162, bod č. 8:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20150101+RULE-162+DOC+XML+V0//CS&navigationBar=YES>

3.3.1 Názorný příklad analýzy materiálu

EN	Good afternoon ladies and gentlemen.
CZ	Dobré odpoledne dámy a pánové.

V tomto případě se jedná o ustálené slovní spojení, které tlumočník automaticky bez přemýšlení nahradí českým uзуálním ekvivalentem.

První řádek Tabulky 1 tvoří originální verze projevu v angličtině. Transkripce těchto řečí jsou k dispozici na webových stránkách EP Live.

Druhý řádek tabulky je tvořen transkripcí české verze. Všechny transkripce českých verzí projevů jsou vytvořeny pro účely této práce z odposlechu odpovídající nahrávky. Nahrávky jsou se všemi svými jazykovými verzemi dostupné na webu EP Live.

Pod tabulkou se nachází komentář k danému segmentu, popis strategií, které zde byly použity, či upozornění na nepřesnost či jiný problém a také celkové zhodnocení, či zvolená strategie či postup splnily svou funkci, či projev obohatily nebo naopak ochudily a zda je daný segment tlumočníkem do CJ převeden autenticky a přesně.

3.3.2 Analýza materiálu

3.3.2.1 *Projev č. 1¹³*

Nigel Farage v tomto projevu hovoří velice rychlým tempem a jeho výrazná intonace doplňuje povahu celé řeči. S rychlostí mluvy souvisí také to, že Farage nedělá téměř žádné pauzy mezi jednotlivými větami. Jak je u tohoto řečníka

¹³ Plenární zasedání ze dne 21.10.2014 16:03 – 16:07.

Transkripce dostupná z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20141021+ITEM-012+DOC+XML+V0//EN&language=en&query=INTERV&detail=2-309-000>

Video projevu dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20141021-16:03:34-539>

zvykem, je velice expresivní. Tak jako všichni ostatní mluvčí má svůj projev předem připravený v písemné podobě, nicméně téměř do něj nenahlíží a působí velmi přirozeně.

Tlumočník na druhou stranu dělá krátké pauzy či hezitační zvuky, pravděpodobně z toho důvodu, aby vždy doslechl větu do konce a mohl ji tím pádem smysluplně přetlumočit. Tlumočník má celkově tendenci zkracovat délky vět, kondenzovat informace, čímž v některých případech použije strategii výpustky neboli vynechání, v některých případech dojde k posunu významu. Tyto problémy jsou pravděpodobně způsobeny rychlým tempem řečníka.

EN	Mr. President. Well, Mr. Barroso, for ten years we have been trading blows in this Parliament, and indeed I am the only person on today's list of speakers who was involved ten years ago.
CZ	Pane Barroso, 10 let jsme si tady vyměňovali údery v tomto sále a já jsem tady jediný z předsedů politických skupin, kdo tady vydržel celých těch deset let.

Z důvodu váhavějšího začátku tlumočnicka je vynecháno oslovení předsedy zasedání, což v tomto kontextu nehraje důležitou roli. Jedná se zde o užitečnou úspornou techniku, která nijak neochudí celkový smysl, jelikož je v tomto kontextu redundantní. Mezi jednotlivými řečníky nebývá v EP téměř žádná pauza, a proto při změně tlumočnicka může lehce dojít k vynechání prvních několika slov projevu. Většinou se jedná pouze o poděkování za předání slova či podobně zaužívaný výraz, a proto není tak těžké odvodit či naopak vynechat tento začátek.

Zajímavá je záměna „today's list of speakers“ za „z předsedů politických skupin“. Tlumočník značně zúžil význam této fráze, jelikož je pravděpodobně velice dobře obeznámen s prostředím EP, nicméně výsledný překlad není kratší, než originální znění, tudíž si tím tlumočník neušetřil žádný čas, a proto tato strategie nebyla nutná.

EN	I have found you – I have to say for the vast majority of that time – to be very civil, but often bemused by what I have had to say and by events in Europe as they have unfolded.
CZ	A po většinu té doby to bylo velmi slušné a vy jste byl také kolikrát velmi pobaven tím, co jsem vám říkal a tím, co se dělo v Evropě.

Tlumočník zvolil strategii simplifikace – „I have to say for the vast majority of that time“ – „po většinu té doby“, což v tomto případě nenaruší význam dané informace a naopak ušetří několik sekund času.

EN	In fact, I remember the first speech I gave.
CZ	Si pamatuji první projekt, který jsem tady měl.

Záměna významu „speech“ – „projekt“, jedná se pravděpodobně o přerěknutí způsobené rychlostí řečníka, jelikož slova „projekt“ a „projev“ jsou si foneticky velice podobná. I přes to, že se tímto přerěknutím změní význam věty, posluchač z kontextu pravděpodobně pochopí, že se tlumočník spletl a neztratí tedy pojem o smyslu daného segmentu. Pokud by měl tlumočník více času, bylo by vhodné se opravit, ale v této situaci je tato chyba pochopitelná.

EN	You presented your new Commission, and I pointed out to you that your nominee from France, Monsieur Jacques Barrot, was a convicted embezzler who had received a two-year suspended prison sentence and had been barred from public office.
CZ	Když se ujala moci vaše komise a tehdy šlo o to, že tehdejší komisař z Francie Jacques Barrot, byl ... usvědčen u soudu a neměl právo zastávat veřejnou funkci.

V tomto segmentu se vyskytly jisté problémy se syntaxí: „a tehdy šlo o to, že“, což způsobuje sníženou koherenci textu. Zajímavá je generalizace slovního spojení „convicted embezzler who had received a two-year suspended prison sentence“ na „byl usvědčen u soudu“. Tlumočník pravděpodobně nebyl schopen nalézt český ekvivalent ke slovu „embezzler“ (defraudant), zvolil tudíž taktiku generalizace – „usvědčen u soudu“, čímž opsal výraz sdělení. Další část tohoto slovního spojení vynechal pravděpodobně z důvodu rychlého tempa řečnickovy

mluvy. Tato generalizace neposune význam natolik, aby posluchač neporozuměl smyslu, nicméně celkově informačně ochudí daný segment.

EN	To my shock, at that moment you simply showed in your face that you had no idea that it was true, but of course it was.
CZ	Vy jste tehdy byl překvapen, ale přesto to byla pravda.

V tomto segmentu tlumočník zvolil značnou kondenzaci a také zjednodušení. Význam zůstal v podstatě stejný, je pouze méně explicitně vyjádřen, nicméně tlumočník nevyjádřil myšlenku pana Farage, že byl překvapen, až šokován faktem, že pan Barroso o zmiňované situaci nic nevěděl.

EN	Perhaps that comes from your early days as an active student Maoist, when you believed in big ideas but did not perhaps have much to do with practical reality.
CZ	Možná, že to je jenom doklad toho, že jste byl tehdy na začátku, vy jako student jste také byl levičák, byl jste Maoista a potom jste změnil názory.

Řečník poněkud zvýšil svou míru účinnosti, zachází do osobních detailů europoslance Barrosy, což tlumočníka pravděpodobně znejistí a tím pádem nesprávně převede smysl tohoto segmentu – Farage chce poukázat na to, že Barroso není příliš praktický, jelikož za mlada se hlásil k Maoismu. Navíc se zde tlumočník uchýlil ke slovu „levičák“, což je v tomto kontextu poněkud nevhodné, jelikož se jedná o hovorový výraz.

EN	I have enjoyed much of what you have said over the years.
CZ	Já jsem si vážil mnohého z toho, co jste tady říkal.

Posun ve významu – „I enjoyed“ – „vážil jsem si“ - způsoben pravděpodobně vysokým tempem řečníka či tím, že tlumočník soustředí větší pozornost na pochopení následujícího segmentu, který obsahuje několik faktických informací.

EN	Indeed, I particularly enjoyed you the day after Ireland – the only country indeed that had a referendum on the Lisbon Treaty – had voted ‘no’ to Lisbon.
CZ	Například den po irském referendu, protože to byla jediná země, kde se konalo referendum o lisabonské smlouvě.

Zde významový posun z minulého segmentu pokračuje – ne, že by si Farage nevážil toho, co Barroso říkal, ale spíše se tím bavil, což má zde poněkud sarkastické konotace, které jsou při ST náročnější na zachycení a správný převod. Tlumočník vynechal, že irští voliči hlasovali záporně, nicméně se v dalším segmentu tuto informaci doplní.

EN	You stood up and said that the Irish did not really mean ‘no’.
CZ	A vy jste tehdy říkal, že Irové to tak nemysleli, to „ne“.

V tomto segmentu má tlumočník šanci kompenzovat, že v předchozím segmentu nezmínil, jak irské referendum dopadlo, nicméně očividně následuje původní syntax.

EN	I also enjoyed you saying that the European Union was the first ever non-imperial empire, because in that you showed so much of what this project has now become.
CZ	Stejně tak mě pobavilo, když jste říkal, že Evropská Unie je jediné neimperialistické impérium, protože tím jste prokázal mnohé z toho, co se teď z tohoto projektu stalo.

Zde tlumočník navazuje slovním spojením „stejně tak mě pobavilo“ i přesto, že toto sloveso ve svém tlumočení předtím nepoužil, nicméně to slouží jako zpětná korektura, která může posluchači pomoci lépe pochopit předchozí segmenty.

EN	I do not think that anybody doubts that those who got together in the 1950s after two ruinous world wars with the genuine intention of getting the French and Germans to sit around a table in order to talk together and to trade together were doing the right thing.
CZ	A já si myslím, že ti, kteří se tehdy sešli v 50. letech po dvou ničivých světových válkách měli opravdu v úmyslu usmířit Němce a Francouze aby spolu jednali a obchodovali a tehdy nikdo nepochyboval o tom, že je to ta jediná správná věc, kterou bylo potřeba udělat.

Vzhledem k tomu, že řečník pojednává o velice známé skutečnosti, je na tomto segmentu patrná anticipace tlumočníka – jedná se o téma, se kterým je jistě dobře obeznámen a může si šetřit své úsilí k vytvoření přirozené formulace věty.

EN	So I view you as a fantasist, but at no point have I ever, ever implied that you were dishonest.
CZ	V žádném okamžiku jsem nikdy neimplikoval, že byste byl nečestný.

Tlumočník nestihl začátek věty a přetlumočil tím pádem pouze druhou část, což sice význam nemění, ale ubírá na expresivnosti projevu a to pravděpodobně z toho důvodu, že řečník použil méně frekventované slovo „fantasist“, které sice má český ekvivalent, ale nevyužívá se příliš často. Tlumočník se také mohl z pochopitelného důvodu zaleknout možné záměny za foneticky podobný výraz „fascist“ – „fašista“.

EN	I remember you telling Martin Callanan, who led the Conservative Group here for some time while the Conservative Party under David Cameron's leadership became more Eurosceptic with each British parliamentary by-election, not to try to be like UKIP because the voters will go for the real thing.
CZ	Martin Callanan, který tady vedl konzervativce, kdysi říkal, že konzervativní strana pod vedením Davida Camerona se stala po každých britských doplňovacích volbách čím dál tím euroskeptičtější a vy jste říkal Callananovi, nesnažte se být jako UKIP, protože vy jste ta (eh), protože to ... oni jsou ta jediná alternativa

V důsledku počátečního zaváhání řečníka tlumočník zamění význam „you telling (to) Marting Callanan“ – „Martin Callanan ... kdysi říkal“. Toto souvětí je velice rozvité, má mnoho vedlejších vět a proto tlumočník ztratil poněkud přehled o smyslu celého sdělení a nepřevodl segment příliš přesně.

EN	But thank you for last Sunday, thank you for appearing on British television, thank you for confirming that the real fantasist is not you – it is David Cameron.
CZ	Děkuji vám za minulou neděli, děkuji, že jste se objevil v britské televizi, děkuji, že jste potvrdil, že ten pravý fantasta nejste vy, ale je to David Cameron.

Na začátku tohoto segmentu tlumočník vynechal spojovací výraz, který v originálním projevu umožňuje plynulejší přechod mezi jednotlivými myšlenkami. Toto souvětí tlumočník převedl téměř doslovně.

EN	The British Prime Minister who pretends that we can restrict free movement and remain members of the European Union.
CZ	Britský premiér, který ještě pořád si myslí, že je možné zachovat Evropskou unii a přitom omezit právo volného pohybu.

Tlumočnickovo přílišné lpění na původní syntaxi zde zapříčinilo poměrně neobratný slovosled, který je nepřirozený pro český jazyk. Věta nicméně smysl dává, pouze nastal mírný posun ve významu „pretends“ – „myslí si“, který spíše ubírá na expresivnosti sdělení.

EN	You made it clear that he was wrong and that he was deceiving the British people. You made it clear that you were the boss and not him, and for that I thank you and wish you a very happy retirement indeed.
CZ	V tom se velmi mýlil a vy jste ho uvedl na pravou míru a za to vám mnohokrát děkuji a doufám, že si užijete odpočinku.

V tomto segmentu nastala ze strany tlumočnicka značná simplifikace - sloučil dvě souvětí, což sice nezměnilo výrazně význam, ale ubralo na expresivnosti celého sdělení – vynechání silného výrazu „the boss“ (šéf) a slovního spojení „deceiving the British people“ (podvádět britské občany), což zmírnilo ráz celého sdělení, ale smysl se příliš nenarušil. Simplifikaci tlumočnick pravděpodobně zvolil z důvodu zaplnění své mozkové kapacity způsobené předchozími segmenty.

3.3.2.2 *Projev č. 2¹⁴*

Nigel Farage při tomto projevu o něco více nahlíží do písemné předlohy, nicméně z objektivního hlediska je tato míra nahlížení stále minimální a jeho řečnický výkon je velice kvalitní i v tomto případě. Řečník v tomto projevu zvolil nepatrně pomalejší

¹⁴ Projev ze dne 18. 12. 2014 15:56 – 15:59

Transkripce dostupná z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150113+ITEM-013+DOC+XML+V0//EN&language=en&query=INTERV&detail=2-369-000>

Video projevu dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20150113-15:56:45-905>

tempo, než v předchozím analyzovaném projevu, ale stále se jedná o velmi svižnou mluvu.

Tak jako v případě tlumočení předchozího projevu, i zde můžeme vidět mnoho známek simplifikace, zkracování a slučování vět a to pravděpodobně z důvodu rychlého tempa řečníka a také větší míře expresivity některých jeho poznámek. Tlumočník se snaží o přiblížení se barvitě intonaci řečníka, což podporuje autentičnost celého výkonu.

EN	I can see why they chose you. You are perfect. You are like the euro record that has got stuck in a groove – a completely out-of-date view of what Europe is.
CZ	Je jasné, proč jste byl vybrán, protože jste dokonalý, naprosto zastaralé názory o tom co Evropa je.

V tomto segmentu Farage slovně napadá předsedu Evropské rady Donalda Tuska, je sarkastický a využívá přirovnání „euro record that has got stuck in a groove“¹⁵, které tlumočník vynechal (omission), čímž snížil expresivitu daného segmentu, ale posluchač stále pravděpodobně pochopí, co tím europoslanec Farage chce říci. K vynechání došlo pravděpodobně z důvodu rychlého tempa a obsah se příliš nenarušil, pouze se zmírnila expresivita celého segmentu.

EN	Your debate is about immigration, and time and again, you have promised the Polish voters that young Poles would return to Poland.
CZ	To je, to souvisí s emigrací. Vy jste slíbil evropským voličům, že se budou moci vrátit do Polska.

V tomto segmentu tlumočník vynechal idiom „time and again“, který v češtině v doslovném překladu znamená „opakovaně“. Také si zde můžeme povšimnout lehkého významového posunu ve výrazu „young Poles“ (český překlad evokuje, že polští voliči se budou moci vrátit do Polska), který nastal z důvodu

¹⁵ Definice „get stuck in a groove“ podle Cambridge online Dictionary: „to be bored because you are doing the same things that you have done for a long time.“

Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/be-stuck-in-a-groove>

záměny: „Polish voters“ – „evropským voličům“, pravděpodobně pouze chvilková nepozornost ze strany tlumočnicka. Posun není nijak zásadní, protože základní myšlenka zůstala zachována a posluchač z kontextu pravděpodobně bez větší námahy vyvodí správný význam.

EN	At the same time, Mr. Cameron has promised the British people that fewer Poles would come to us.
CZ	A stejně, ve stejný okamžik David Cameron slíbil Britům, že méně Poláků se přestěhuje do Polska.

Na začátku tohoto segmentu se redundantně vyskytují dva téměř synonymní výrazy – „a stejně“ a „ve stejný okamžik“, zřejmě výsledek zpětné korektury tlumočnicka („a stejně“ by příliš nezapadal do následné stavby věty a proto se tlumočnick opravil a řekl „ve stejný okamžik“). Druhá část této věty obsahuje významovou chybu – „come to us“ – „přestěhuje se do Polska“, která ukazuje pravděpodobně na nesprávnou anticipaci ze strany tlumočnicka. Řečník několikrát Polsko zmínil, a proto tlumočnick přeslechl správný význam. Chyba je sice podstatná, ale posluchač z kontextu může správný význam odvodit.

EN	It turns out that you have both been wrong and that your country has been depopulated by two million people since you joined the European Union.
CZ	Nicméně z Polska odešly 2 miliony Poláků.

Tlumočnick si očividně uvědomil, že v předchozím segmentu udělal chybu, a proto znejistěl a unikla mu první věta tohoto segmentu, kterou byl tím pádem nucen vynechat.

EN	The reason is obvious. It is money, is it not?
CZ	A ten důvod je nasnadě, jsou to peníze.

Zde tlumočnick přeformuloval větu tázací na větu oznamovací. Vzhledem k tomu, že otázka v originále byla pouze řečnická, význam zůstává zachován a touto strategií tlumočnick získá několik sekund navíc.

EN	You yourself prove the point. You are the newest Polish émigré, and you have gone from a salary of EUR 60 000 to a salary of EUR 300 000 a year.
CZ	A vy sám to prokazujete, vy jste ten nový polský emigrant, (smích) zvýšil se vám plat z 60 000 euro za rok na 300 000 za rok.

U tohoto segmentu je vidět, že tlumočnické zvládl číselné údaje. Je ovšem nutné podotknout, že z důvodu kontroverznosti tématu, o kterém zde Farage hovoří, se tlumočnické neovládne a ve vyznačeném místě (smích) je jasně slyšet, že se tlumočnické směje, což ho rozptýlí a ochudí o několik sekund času, nicméně i přesto se mu tento segment podařil přetlumočit velice věrně.

EN	But you have also scored a great victory without trying, because last week Chancellor Merkel went to Downing Street.
CZ	Ale také jste vyhrál nebo zaznamenal velké vítězství – Angela Merkelová minulý týden jela do Londýna, do Downing Street.

V tomto segmentu se tlumočnické zpětně opravil, jelikož se rozhodl pro jiné slovní spojení – „ale také jste vyhrál“ – „zaznamenal velké vítězství“. Dále se zde vyskytuje více či méně zaužívaná reálie. Většina lidí je obeznámena s tím, že na Downing Street sídlí mimo jiné i premiér Spojeného Království David Cameron, tím spíše to vědí europoslanci, nicméně v jiné společnosti by bylo dobré tento údaj dovysvětlit, pokud by to bylo z časového hlediska možné.

EN	He said: ‘Let me be clear, I support the freedom of movement’.
CZ	Řekl, že podporuje volný pohyb.

Tlumočnické reformuloval originál – Nigel Farage použil přímou řeč, citoval Davida Camerona. Tlumočnické zvolil taktiku nepřímé řeči, čímž zkrátil celý segment a ušetřil si tak čas a případnou energii vloženou do změny intonace způsobené přímou řečí.

EN	So on that one you have won a great victory against Mr. Cameron without having to lift a finger.
CZ	Takže tady se nám podařilo zaznamenat proti Cameronovi velké vítězství a to jste nemusel ani zvednout prst.

Tlumočnické zvolil doslovné přeložení fráze „to lift a finger“, v češtině je uzuálnější slovní spojení „nemusel hnout ani prstem“. V hlasu tlumočnické je slyšet

zaváhání, proto je jasné, že zvolil tuto strategii z důvodu nedostatku času, aby mu neunikly informace z dalšího segmentu. Posluchači v cílovém jazyce i přes méně elegantní překlad pravděpodobně záměr řečníka z kontextu pochopí.

EN	In the past you have been very clearly opposed to this.
CZ	A vy jste v minulosti se proti tomu velmi stavěl.

Tlumočník byl pravděpodobně rozptýlen následujícím segmentem, a proto se příliš nezaměřil na větnou stavbu této věty, která proto zní poněkud neobratně. Smysl tohoto sdělení nicméně zůstal zachován.

EN	Please answer me today, Mr. Tusk: is it right that children who live in Warsaw should qualify for child benefits if their parents are working in London? Please clarify that point for me today.
CZ	A já se vás chci zeptat, je správné, aby děti, které žijí ve Varšavě, dostávaly sociální dávky, když jejich rodiče pracují v Londýně, byl byste tak laskav a vysvětlil mi to?

Tlumočník reformuloval: „answer me today“ – „já se vás chci zeptat“, což přináší uzuálnější slovní spojení v CJ. Dále tlumočník v obou případech v tomto segmentu vynechal slovo „today“, které by se do české formulace příliš nehodilo a bylo by redundantní.

EN	In some ways you face quite a tough test, though not with the UK – our leaders are a soft touch.
CZ	Máte před sebou těžký úkol, ne vůči britským představitelům.

Podstatná simplifikace tohoto segmentu – vynechání idiomu „to be a soft touch“ (snadný cíl), tato část věty není klíčovým segmentem, nicméně podtrhuje celkový význam. Touto strategií se sice tlumočník ochudil o expresivní stránku sdělení, ale na druhou stranu ušetřil několik sekund potřebného času.

EN	I would put it to you, Mr. Tusk, that the European elections showed us one thing: the voters in Europe want change.
CZ	Myslím, že zkušenost ukazuje, že voliči v Evropě chtějí změnu.

V tomto segmentu tlumočník vynechal první větu a poté nastal významový posun „elections showed us“ – „zkušenost ukazuje“, což nemění přímo význam, ale

je to značně nepřesný překlad. Tato strategie by se dala do jisté míry označit za simplifikaci. Oba tyto jevy pravděpodobně zapříčinil nedostatek času.

EN	They want massive, wholesale reform, and I am entirely confident that you are not the man to provide that.
CZ	Chtějí zásadní reformu a já jsem si naprosto jist, že vy nejste ten správný muž, který by jim to mohl poskytnout.

V souvislosti s kontextem celého projevu řečníka bylo v tomto segmentu ve větší míře možné využít strategii anticipace, což tlumočnick pravděpodobně udělal, jelikož věta zní v CJ elegantně a je smysluplným zakončením celé Faragovy řeči.

3.3.2.3 *Projev č. 3¹⁶*

V tomto projevu Nigel Farage naráží na velice kontroverzní téma, což má pozitivní ohlasy od ostatních přítomných v sále. Mluví velice rychle a zainteresovaně a je sarkastický.

Vzhledem k povaze tohoto projevu tlumočnick místy nedokončí větu nebo se přerékne a v mnoha případech nijak zvukově neodděluje jednotlivé věty. Dále se v tomto tlumočnickém výkonu několikrát objeví hezitační zvuky.

Téměř na konci tohoto projevu se vyskytuje velmi zajímavá pasáž, kdy jeden z přítomných europoslanců, Guy Verhofstadt, očividně velmi nesouhlasí s tím, co Nigel Farage říká a snaží se proto jeho projev přerušit, načež ho napomene předseda plenárního zasedání a Nigel Farage poté svoji řeč dokončí. Tato situace z pochopitelných důvodů poněkud ztěžuje tlumočnický proces, čehož si je možné u konkrétního úseku povšimnout.

¹⁶ Projev ze dne 19. 3. 2015 10:00 – 10:03

Transkripce dostupná z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150311+ITEM-006+DOC+XML+V0//EN&language=en&query=INTERV&detail=3-039-000>

Video projevu dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20150311-10:00:13-952>

EN	Mr. President, I have been wondering why David Cameron has been slashing our armed forces, will not commit to 2% and is happy for us not to be able to defend our islands.
CZ	Já jsem si říkal, proč David Cameron rozpouští částečně armádu do takové míry, aby vůbec vlastně neobránila ... neobránila Británii.

Tlumočník v tomto segmentu přeslechne číselný údaj, což ho poněkud znejistí, přeřekne se a následně se opraví. V této situaci zvolí strategii vynechání (omission), což je pochopitelné. Celý segment sice částečně informačně ochuzen je, ale stále je přetlumočen poměrně smysluplně.

EN	I think Mr. Juncker has given us the answer. We are going to do it at an EU level. We are going to have a European army.
CZ	Vidím, že pan Juncker se nyní chystá vytvořit vlastní armádu.

V tomto segmentu je možné si povšimnout velice výrazné simplifikace a vynechání. Ze tří původních vět udělal tlumočník jednu a celkově poměrně dost pozměnil význam. Stalo se tak pravděpodobně z důvodu nedostatku času způsobeného rychlým tempem řečníka a znejistěním tlumočníka v předchozím segmentu.

EN	When I raised this last year with the Deputy Prime Minister, Liberal Democrat Nick Clegg, he said it was a 'dangerous fantasy' to even talk about an EU army.
CZ	Já jsem s Nickem Cleggem minulý týden hovořil, že to je nebezpečná představa vůbec hovořit.

V tomto segmentu tlumočník zcela vynechal předmět druhé věty, čímž zůstala významově otevřená a nedává stejný smysl jako věta v originálním znění. Toto pochybení z tlumočnickovy strany je pravděpodobně způsobeno nedostatkem času k promyšlení větné stavby způsobeného rychlejším tempem řečníka.

EN	I hope every Liberal Democrat voter has heard Mr. Verhofstadt today, the leader of the European Liberals, crying out for militarisation at an EU level.
CZ	A doufám, že jste slyšeli od pana Verhofstadta, jako liberála, který volá po těchto věcech.

V tomto segmentu se částečně posunul význam – „every Liberal Democrat voter has heard...“ – „že jste slyšeli od...“, což změnilo smysl výpovědi. Konec segmentu tlumočník zřejmě přeslechnul, jelikož zevšeobecnil „crying out for militarisation at an EU level“ na „který volá po těchto věcech“, což je velice obecné a posluchač, který není s tímto kontextem vyloženě obeznámen, zřejmě smysl tohoto sdělení zcela nepochopí. K těmto pochybením došlo pravděpodobně z důvodu rychlého tempa řečníka a celkového tématu Faragova projevu, který je dosti hutný a zároveň kontroverzní.

EN	Of course, the truth is that it is already happening.
CZ	Pravdou je, že se to vlastně již děje.

Tento segment je sice přeložen věrně, nicméně v návaznosti na segment předchozí by zde bylo vhodné alespoň částečné dovysvětlení situace (zpětná korektura).

EN	We already have a European Defence Agency; we already have EU battle groups on active service all over the world; we already have an EU navy active against the Somali pirates; and who can forget Eurocorps here in Strasbourg last year virtually goose-stepping that ghastly flag round the courtyard outside?
CZ	My již máme obrannou agenturu, my již máme evropské bojové jednotky aktivní po celém světě, máme námořnictvo evropské, které je aktivní proti somálským pirátům a nezapomeňme na Eurocorp (eurocall), kdy (se) vlastně zde venku byla vyvěšena ta vlajka.

V tomto segmentu se nachází výčet několika evropských agentur či skupin, tlumočník zde zvolil spíše strategii doslovného převodu, jelikož hledání přesných ekvivalentů v češtině by zabralo delší dobu než takovýto opis. Ke konci segmentu se tlumočník přeřekl, místo „Eurocorps“ řekl „eurocall“, z kontextu by mělo být ale jasné, o co se zde jedná. Slovní spojení „goose-stepping“, kterým se označuje vojenský pochod, tlumočník vynechal, jelikož zřejmě nezachytil poslední část segmentu a nepřevodil ho tudíž správně.

EN	Tony Blair was right when he said the European Union is not a project about peace, it is a project about power.
CZ	Tony Blair měl pravdu, když řekl, že Evropská Unie není projektem o míru, je to projektem ... je (to) projekt, který vytváří moc.

Nigel Farage zde parafrázuje Tonyho Blaira, což způsobilo určitou hezitaci ze strany tlumočníka a konec segmentu převedl poněkud váhavě, potřebné informace nicméně vyřčeny byly.

EN	I think Mr. Juncker is trying to seize on an opportunity.
CZ	A Juncker nyní...pan Juncker, se snaží nyní uchopit tuto příležitost.

Na tomto segmentu je jasně vidět případ zpětné korektury – tlumočník řekl první část věty a posléze si uvědomil, že ji musí pozměnit, jelikož v tomto případě řekl pouze příjmení, což v češtině působí poněkud nevhodně, tak se opravil a dodal alespoň „pan“.

EN	We ourselves in the European Union provoked the conflict through our territorial expansionism in Ukraine.
CZ	My jsme provokovali ty konflikty naším expancionalizmem

Tlumočník nezaznamenal nebo nestihl dodat informaci o Ukrajině, tudíž zevšeobecnil pouze na „expancionalizmus“ a nedodal konkrétně kde. Pro přítomné europoslance by to opět neměl být podstatný problém, jelikož se předpokládá, že mají v evropském kontextu určitý všeobecný přehled a problematika Ukrajiny je zcela jistě velmi diskutovaným problémem.

EN	We poked the Russian bear with a stick and, unsurprisingly, Putin reacted, and this is now to be used as an opportunity to build a European army.
CZ	Provokovali jsme Rusko holí a není překvapivé, že Putin reagoval. A nyní je to příležitost pro to, abychom začli budovat evropskou armádu.

Nigel Farage v tomto segmentu využil velice elegantní metaforu, nicméně při jeho řečnické rychlosti je těžké ji přetlumočit dostatečně věrně – „we poked the Russian bear with a stick“ – „provokovali jsme Rusko holí“, slovní spojení v češtině takto nezní příliš uzuálně, ale v této situaci je více než pochopitelné, že tlumočník

nenalší lepší ekvivalent. Význam tohoto segmentu nicméně odpovídá významu originálu a posluchač pravděpodobně smysl pochopí.

EN	Mr. Verhofstadt, I know that by heckling you increase your hits on YouTube because, otherwise, nobody in Europe wants to listen to you. I think you really ought to let me speak.
CZ	Pane Verhofstadte, já vím, že kolik ... jak navyšujete své počty návštěvníků na vašich YouTubových vystoupeních, vím, že to děláte.

Tento segment komentuji na začátku této podkapitoly – projev Nigela Farage se snaží přerušit europoslanec Verhofstadt, načež je napomenut předsedou zasedání a Nigel Farage tak může pokračovat ve své řeči. Podobné situace jsou dost náročné na přetlumočení, jelikož se tlumočník musí rozhodnout, jestli má tlumočení přerušit, vysvětlit situaci či se zachovat jinak.

V tomto kontextu, kdy všichni posluchači – europoslanci – na řečníky vidí, není pravděpodobně nutné vysvětlovat, co se děje. Tato problémová situace zde způsobuje zaváhání tlumočníka a ten tudíž není schopen převést tento segment tak, jak byl vyřčen v originále. Nigel Farage zde využívá humoru, aby situaci odlehčil, což je vždy celkově složitější na překlad a v kombinaci s celou situací jako takovou to vede k neúplnému přetlumočenému segmentu. Tento segment je však spíše humorný, než věcně důležitý a proto zaváhání ze strany tlumočníka pravděpodobně nebude mít příliš velký vliv na celkový dojem z projevu.

EN	Mr. President, we certainly are democrats; we never shouted you down, but you always try to shout us down.
CZ	My jsme určitě demokraté, já bych vás takto nikdy neokřikoval.

Tento segment následuje poté, kdy předseda zasedání europoslance Verhofstadta napomene a Nigel Farage tak může pokračovat ve svém proslovu. Zde Nigel Farage zřejmě také nepatrně napadá předsedu zasedání, což tlumočník vynechá a nechá výpověď spíše neutrální – smysl celého sdělení je tímto zachován, pouze se sníží expresivita tohoto segmentu.

EN	The point I was making is this, the opportunity is being seized and Mr. Juncker said we must convey to Russia that we are serious.
CZ	To co jsem se chtěl říci, je, že se využívá této příležitosti a pan Juncker říká, že musíme ukázat Rusku, že (jsme) že to myslíme vážně.

Zde se řečník vrací zpět k tématu svého proslovu – z důvodu značně ztížené situace se tlumočník snaží reformulovat celou větu, což se ale příliš nedaří a větná stavba zůstává poněkud kostrbatá. Vše je možné přisoudit stresové povaze celé této situace.

EN	Who do you think you are kidding, Mr. Juncker?
CZ	Z koho ... koho myslíte, že si tady budete balamutit?

Tento segment je řečnickou otázkou, kterou tlumočník věrně převeďe a i přes počáteční přerěknutí se opraví a smysl je zachován.

4 Závěr

Tato bakalářská práce pojednává o tlumočnických strategiích volených českými tlumočníky na půdě Evropského parlamentu během plenárních zasedání. Jejím cílem bylo obecně určit, které strategie jsou v Evropském parlamentu nejčastěji využívány českými tlumočníky a jaké dosahují efektivity.

První část je zasvěcena teorii, a to především teorii výzkumu simultánního tlumočení. Jsou zde zmíněny teorie a modely, které souvisí s tématem této práce. Jedním z těchto modelů je například model úsilí Daniela Gila aplikovaný na simultánní tlumočení. Obsáhlejší složku teoretické části této práce tvoří tlumočnické strategie, které ve svém díle *Conference Interpreting Explained* představil Roderick Jones. Ve stejné publikaci také Jones uvádí tzv. zlatá pravidla pro simultánní tlumočení, která se dají více či méně objektivně aplikovat také na situaci tlumočnicku v EP.

Některá z těchto jedenácti pravidel, jako jsou například: „mít stále na mysli, že jsme součástí komunikace; co nejlépe využít technického zařízení; ujistit se, že jasně slyšíme jak řečníka, tak sebe; koncentrovat se na maximum“ jsou poměrně těžko zpětně zjištělná, jelikož se odehrávají pouze v tlumočnickově hlavě a dají se proto pouze odvodit ze samotného tlumočnického výkonu.

Na druhou stranu pravidla jako: „pokud možno, vyjadřovat se v krátkých jednoduchých větách; dodržovat pravidla gramatiky“ se v analyzovaném materiálu sledovat dají už lépe. Obecně se dá říci, že tlumočníci, jejichž projevy byly zkoumány v této práci, mají rozhodně tendenci věty zkracovat a zjednodušovat. Co se týče pravidel gramatiky, jsou v převážné míře dodržována a pokud ne, jedná se většinou spíše o přerěknutí ze strany tlumočnicka.

Strategie popsané v teoretické části této práce jsou předváděny na konkrétních příkladech projevů z Evropského parlamentu. Jsou zde rozebírány tři

projevy pronesené europoslancem Nigelem Faragem na plenárních zasedáních Evropského parlamentu. Všechny tyto projevy jsou v průměru tři minuty dlouhé a dá se říci, že mají podobnou obtížnost.

Na transkripcích originálních a českých přetlumočených verzí jsou popisovány zvolené strategie či pravděpodobné důvody, proč se tlumočník zachoval takovým způsobem, jak je viditelné v ukázce.

V této práci analyzuji tři náhodně zvolené a na sobě nezávislé projevy Nigela Farage, ale je možno dodat, že tento řečník vystavuje tlumočníky vždy téměř stejným úskalím – rychlost, idiomatičnost, složitá souvětí a sarkastické vtipy. Ve všech třech případech se s těmito problémy tlumočníci vyrovnávají podobně.

Vzhledem k rozsahu této práce není korpus tak rozsáhlý, nicméně i přes to se dá stanovit závěr, že nejčastějšími strategiemi, které využívají tlumočníci, kteří v Evropském Parlamentu převádí projevy Nigela Farage do češtiny jsou simplifikace, generalizace, reformulace a výpustka. Často se také vyskytují příklady doslovného převodu z důvodu nedostatku času.

Obecně platí, že čeští tlumočníci zvládají projevy Nigela Farage vzhledem k povaze jeho rétorických schopností poměrně dobře a smysl sdělení je ve většině případů zachován. Posluchači české verze projevu tohoto řečníka by tedy hlavní myšlenky proslovu měli být schopni správně pochopit.

Přílohy

Projev č. 1

EN	CZ
<p>Mr. President. Well, Mr. Barroso, for ten years we have been trading blows in this Parliament, and indeed I am the only person on today's list of speakers who was involved ten years ago. I have found you – I have to say for the vast majority of that time – to be very civil, but often bemused by what I have had to say and by events in Europe as they have unfolded. In fact, I remember the first speech I gave. You presented your new Commission, and I pointed out to you that your nominee from France, Monsieur Jacques Barrot, was a convicted embezzler who had received a two-year suspended prison sentence and had been barred from public office. To my shock, at that moment you simply showed in your face that you had no idea that it was true, but of course it was. Perhaps that comes from your early days as an active student Maoist, when you believed in big ideas but did not perhaps have much to do with practical reality.</p> <p>I have enjoyed much of what you have said over the years. Indeed, I particularly enjoyed you the day after Ireland – the only country indeed that had a referendum on the Lisbon Treaty</p>	<p>Pane Barroso, 10 let jsme si tady vyměňovali údery v tomto sále a já jsem tady jediný z předsedů politických skupin, kdo tady vydržel celých těch 10 let. A po většinu té doby to bylo velmi slušné a vy jste byl také kolikrát velmi pobaven tím, co jsem vám říkal a tím co se dělo v Evropě. Si pamatuji první projekt, který jsem tady měl, když se ujala moci vaše komise a tehdy šlo o to že tehdejší komisař z Francie Jacques Barrot, byl ... usvědčen u soudu a neměl právo zastávat veřejnou funkci, vy jste tehdy byl překvapen ale přesto to byla pravda, možná že to je jenom doklad toho, že jste byl tehdy na začátku, vy jako student jste také byl levičák, byl jste Maoista a potom jste změnil názory.</p> <p>Já jsem si vážil mnohého z toho, co jste tady říkal, například den po irském referendu, protože to byla jediná země, kde se konalo referendum o lisabonské smlouvě. A vy jste tehdy říkal, že Irové to tak nemysleli, to ne – a to mě pobavilo, stejně tak mě pobavilo, když jste říkal, že Evropská Unie je jediné neimperialistické impérium, protože tím jste prokázal mnohé z toho co se teď z tohoto projektu stalo, a já si myslím,</p>

– had voted ‘no’ to Lisbon. You stood up and said that the Irish did not really mean ‘no’. I particularly enjoyed that. I also enjoyed you saying that the European Union was the first ever non-imperial empire, because in that you showed so much of what this project has now become. I do not think that anybody doubts that those who got together in the 1950s after two ruinous world wars with the genuine intention of getting the French and Germans to sit around a table in order to talk together and to trade together were doing the right thing. But it has morphed and changed into something else, and it is your analogy to an empire that has led to the current failure. It is the expansion to allow in more and more countries; it is the expansion of the eurozone to let in Mediterranean countries which should have never have joined in the first place and which are now suffering so horribly.

So I view you as a fantasist, but at no point have I ever, ever implied that you were dishonest. You are not. You are very honest indeed. I remember you telling Martin Callanan, who led the Conservative Group here for some time while the Conservative Party under David Cameron’s leadership became more Eurosceptic with each British parliamentary by-election, not to try to be like UKIP because the

že ti, kteří se tehdy sešli v 50. letech po dvou ničivých světových válkách měli opravdu v úmyslu usmířit Němce a Francouze aby spolu jednali a obchodovali a tehdy nikdo nepochyboval o tom, že je to ta jediná správná věc, kterou bylo potřeba udělat. Ale teď se doba změnila a ta vaše analogie s tím impériem to vlastně celé odsoudila ke krachu. Tím, že se to rozšířilo na čím dál tím více zemí, tím že vznikla eurozóna, která zahrnovala i středomořské státy, které tam nikdy patřit neměly a které teď hrozně trpí.

V žádném okamžiku jsem nikdy neimplikoval, že byste byl nečestný. To rozhodně nejste, jste čestný.

Martin Callanan, který tady vedl konzervativce kdysi říkal, že konzervativní strana pod vedením Davida Camerona se stala po každých britských doplňovacích volbách čím dál tím euroskeptičtější a vy jste říkal Callananovi, nesnažte se být jako UKIP protože vy jste ta eh, protože to .. oni jsou ta jediná alternativa a v tom jste měl naprostou pravdu. Děkuji vám že minulou neděli, děkuji, že jste se objevil v britské televizi, děkuji, že jste potvrdil, že ten pravý fantasta nejste vy, ale je to David Cameron, britský premiér, který ještě pořád si myslí, že je možné zachovat Evropskou unii a přitom omezit právo volného pohybu. v tom se velmi mýlil a vy jste ho uvedl na pravou

<p>voters will go for the real thing. And you were right. We won the European elections. But thank you for last Sunday, thank you for appearing on British television, thank you for confirming that the real fantasist is not you – it is David Cameron. The British Prime Minister who pretends that we can restrict free movement and remain members of the European Union. You made it clear that he was wrong and that he was deceiving the British people. You made it clear that you were the boss and not him, and for that I thank you and wish you a very happy retirement indeed.</p>	<p>míru a za to vám mnohokrát děkuji a doufám, že si užijete odpočinku.</p>
--	---

Projev č. 2

EN	CZ
<p>Mr. President, first I would like to give my customary welcome to incoming President of the European Council. I can see why they chose you. You are perfect. You are like the euro record that has got stuck in a groove – a completely out-of-date view of what Europe is. Clearly you have learned absolutely nothing from the results of the European elections.</p> <p>As you know, in the United Kingdom, immigration is the key debate. It is dominating political discourse within</p>	<p>Děkuji, já bych chtěl tady jako obvykle přivítat nového předsedu evropské rady, je jasné proč jste byl vybrán, protože jste dokonalý, naprosto zastarale názory o tom co Evropa je, a evidentně jste se vůbec nepoučil z výsledků evropských voleb.</p> <p>Jak víte, ve Spojeném království se teď debatuje hlavně o přistěhovalectví, je to hlavní téma v politické debatě a jde tady hlavně o volny pohyb osob, nicméně to, o čem jste debatoval vy, to je druha stránka stejné mince, to je, to souvisí</p>

our country. At the heart of that is the whole question of the free movement of peoples, but your debate is the other side of the same coin. Your debate is about immigration, and time and again, you have promised the Polish voters that young Poles would return to Poland. At the same time, Mr. Cameron has promised the British people that fewer Poles would come to us. It turns out that you have both been wrong and that your country has been depopulated by two million people since you joined the European Union. The reason is obvious. It is money, is it not? You yourself prove the point. You are the newest Polish émigré, and you have gone from a salary of EUR 60 000 to a salary of EUR 300 000 a year. Congratulations: you have hit the EU jackpot.

But you have also scored a great victory without trying, because last week Chancellor Merkel went to Downing Street. She spent a few hours with Mr. Cameron, and Mr. Cameron is now a big supporter of the free movement of people. He said: 'Let me be clear, I support the freedom of movement'. So on that one you have won a great victory against Mr. Cameron without having to lift a finger.

But he also says that he will now restrict the benefits of EU migrants working in

s emigrací. Vy jste slíbil evropským voličům, že se budou moci vrátit do Polska a stejně, ve stejný okamžik David Cameron slíbil Britům, že méně Poláků se přestěhuje do Polska. Nicméně z Polska odešly 2 miliony Poláků a ten důvod je na snadě, jsou to peníze a vy sám to prokazujete, vy jste ten nový polsky emigrant zvýšil se vám plat z 60 000 euro za ro na 300 000 za rok, já vám blahopřeji, protože jste vyhrál v loterii.

Ale také jste vyhrál nebo zaznamenal velké vítězství – Angela Merkelová minulý týden jela do Londýna, do Downing Street, tam strávila pár hodin a David Cameron je teď velký zastánce volného pohybu. Řekl, že podporuje volný pohyb, takže tady se nám podařilo zaznamenat proti Cameronovi velké vítězství a to jste nemusel ani zvednout prst.

Ale on také říká, že chce omezit sociální dávky evropských emigrantů, kteří pracují v Británii, a vy jste v minulosti se proti tomu velmi stavěl. A já se vás chci zeptat je správné aby děti, které žijí ve Varšavě, dostávaly sociální dávky, když jejich rodiče pracují v Londýně, byl byste tak laskav a vysvětlil mi to?

Máte před sebou těžký úkol ne vůči britským představitelům, ale teď

<p>Britain. In the past you have been very clearly opposed to this. Please answer me today, Mr. Tusk: is it right that children who live in Warsaw should qualify for child benefits if their parents are working in London? Please clarify that point for me today.</p> <p>In some ways you face quite a tough test, though not with the UK – our leaders are a soft touch. Despite the Lithuanian lemmings, you have got the euro crisis, a referendum on whether the UK stays a member and, of course, the appalling growth of attacks on Jewish people. I would put it to you, Mr. Tusk, that the European elections showed us one thing: the voters in Europe want change. They want massive, wholesale reform, and I am entirely confident that you are not the man to provide that.</p>	<p>z hlediska předsednictví máte před sebou rozhodnutí o referendu v Británii, jestli zůstaneme v Evropské unii a také teď jde o ty strašné útoky na židovské cíle, myslím, že zkušenost ukazuje, že voliči v Evropě chtějí změnu, chtějí zásadní reformu a já jsem si naprosto jist, že vy nejste ten správný muž, který by jim to mohl poskytnout.</p>
--	--

Projev č. 3

EN	CZ
<p>Mr. President, I have been wondering why David Cameron has been slashing our armed forces, will not commit to 2% and is happy for us not to be able to defend our islands. I think Mr. Juncker has given us the answer. We are going to do it at an EU level. We are going to have a European army.</p>	<p>Já jsem si říkal, proč David Cameron rozpouští částečně armádu do takové míry, aby vůbec vlastně neobránila ... neobránila Británii. Vidím, že pan Juncker se nyní chystá vytvořit vlastní armádu.</p> <p>Já jsem s Nickem Cleggem minulý týden hovořil, že to je nebezpečná</p>

<p>When I raised this last year with the Deputy Prime Minister, Liberal Democrat Nick Clegg, he said it was a ‘dangerous fantasy’ to even talk about an EU army. I hope every Liberal Democrat voter has heard Mr. Verhofstadt today, the leader of the European Liberals, crying out for militarisation at an EU level. Of course, the truth is that it is already happening. We already have a European Defence Agency; we already have EU battle groups on active service all over the world; we already have an EU navy active against the Somali pirates; and who can forget Eurocorps here in Strasbourg last year virtually goose—stepping that ghastly flag round the courtyard outside? Article 28 of the Lisbon Treaty provides for all of this. Tony Blair was right when he said the European Union is not a project about peace, it is a project about power.</p> <p>I think Mr. Juncker is trying to seize on an opportunity. We ourselves in the European Union provoked the conflict through our territorial expansionism in Ukraine. We poked the Russian bear with a stick and, unsurprisingly, Putin reacted, and this is now to be used as an opportunity to build a European army.</p>	<p>představa vůbec hovořit a doufám, že jste slyšeli od pana Verhofstadta, jako liberála, který volá po těchto věcech.</p> <p>Pravdou je, že se to vlastně již děje. My již máme obrannou agenturu, my již máme evropské bojové jednotky aktivní po celém světě, máme námořnictvo evropské, které je aktivní proti somálským pirátům a nezapomeňme na Eurocorp (eurocall), kdy (se) vlastně zde venku byla vyvěšena ta vlajka. Lisabonská smlouva, článek 28 to umožňují. Tony Blair měl pravdu, když řekl, že Evropská Unie není projektem o míru, je to projektem ... je (to) projekt, který vytváří moc.</p> <p>A Juncker nyní ... pan Juncker, se snaží nyní uchopit tuto příležitost, my jsme provokovali ty konflikty naším expancionalizmem, provokovali jsme Rusko holí a není překvapivé, že Putin reagoval. A nyní je to příležitost pro to, abychom začli budovat evropskou armádu.</p> <p>Pane Verhofstadte, já vím, že kolik ... jak navyšujete své počty návštěvníků na vašich YouTubových vystoupeních, vím, že to děláte. Já jsem se snažil říci, pane Verhofstadte...</p>
---	--

<p>Mr. Verhofstadt, I know that by heckling you increase your hits on YouTube because, otherwise, nobody in Europe wants to listen to you. I think you really ought to let me speak.</p> <p>Mr. President, we certainly are democrats; we never shouted you down, but you always try to shout us down. The point I was making is this, the opportunity is being seized and Mr. Juncker said we must convey to Russia that we are serious. Who do you think you are kidding, Mr. Juncker?</p> <p>(Laughter from the EFDD Group)</p> <p>We do not want any part of an EU army, and I doubt the rest of the peoples of Europe do either.</p>	<p>My jsme určitě demokraté, já bych vás takto nikdy neokřikoval. To co jsem se chtěl říci, je, že se využívá této příležitosti a pan Juncker říká, že musíme ukázat Rusku, že (jsme) že to myslíme vážně. Z koho ... koho myslíte, že si tady budete balamutit? My nechceme žádnou účast ... žádnou část evropské armády, nechceme evropskou armádu a myslím si, že to nechtějí ani lidé v Evropě.</p>
---	---

Resumé

This bachelor's thesis discusses the interpreting strategies that are used by Czech interpreters in the European Parliament. All the speeches presented in the European Parliament are simultaneously interpreted into all official languages of the European Union.

In the first, theoretical, part of this thesis, I briefly discuss history and development of interpreting, particularly the history of simultaneous interpreting due to its relevance to this thesis. Moreover, the theoretical part contains also theoretical models of simultaneous interpreting, for example Gile's Effort Model.

However, the substantial section of the theoretical part consists of the description of the crucial interpreting strategies. The strategies listed and described in this thesis are mostly based on the Jones' publication *Conference interpreting explained*.

In the practical part of this thesis, I intended to identify the interpreting strategies on an authentic material of the speeches presented in plenary sessions of the European Parliament. For the purpose of this thesis, speeches of the British member of the European Parliament Nigel Farage were chosen. Nigel Farage is rather difficult to interpret simultaneously because he is quite a peculiar speaker with undeniable rhetorical skills and his speaking pace is very fast.

In the practical part the transcriptions of Farage's original English speeches and transcriptions of the Czech interpreted versions are compared mostly on the basis of sense, form and equality of the information. The speeches are divided into segments (mostly sentences) and the segments are discussed separately. I reviewed three speeches and from those I have chosen only the interesting or important segments.

Regarding the extent of this thesis, the corpora is not very large, however, we can still conclude that the most frequent strategies used by the Czech interpreters in the European Parliament are simplification, generalization, reformulation and omission. All these strategies prove that Nigel Farage as a speaker really is fast and controversial so that the interpreter has to simplify or moderate the utterance.

Generally, the messages the interpreters convey are adequately faithful to the original speech and the listeners of the interpreted speech received the message mostly without a shift in meaning.

Bibliografie

- ČEŇKOVÁ, Ivana a kol., 2001. *Teorie a didaktika tlumočení I*. Praha: FF UK, Desktop Publishing. 176 s.
- ČEŇKOVÁ, Ivana, 2008. *Úvod do teorie tlumočení*. Praha: Česká jednota tlumočnicků znakového jazyka. 111 s.
- GILE, Daniel, 1995. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator*. Benjamins Publishing Company. 283 s.
- GILE, Daniel, 2008. Local cognitive load in simultaneous interpreting and its implications for empirical research. *ESIT, Sorbonne, Forum* 6:2, s. 59-77.
- HRDINOVÁ, Eva Maria a Vítězslav VILÍMEK a kol., 2008. *Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení, mezi skyllou vědy a charybdou praxe?!*. Ostrava: Ostravská univerzita. 102 s.
- JONES, Roderick, 2002. *Conference Interpreting Explained*. 2nd ed. Northampton, MA: St. Jerome Pub., 141 s.
- NOLAN, James, 2005. *Interpretation: Techniques and Exercises*. Clevedon: Multilingual Matters. 320 s.
- OPARA, Agata, 2011. Interpreting Services in the European Union's institutions. *Centro de Linguística da Universidade do Porto, eLingUP*, vol. 3, no. 1, s. 175-194.
- PÖCHHACKER, Franz, 2009. *Introducing interpreting studies*. First edition. London: Routledge. 252 s.
- RICCARDI, Alessandra, 2005. On the Evolution of Interpreting Strategies in Simultaneous Interpreting. *Meta: Translators' Journal*, vol. 50, no. 2, s. 753-767.

TAYLOR-BOULADON, Valerie, 2007. *Conference interpreting: principles and practice*. 2nd ed. Charleston, S.C: BookSurge. 344 s.

Internetové zdroje

VANDER ELST Patricia. The Nuremberg Trial. *aiic.net*. [online]. 18. 12. 2002 [cit. 2015-07-02]. Dostupné z: <http://aiic.net/page/983/the-nuremberg-trial/lang/1>

Průvodce plenárním zasedáním. *www.europarl.europa.eu*. [online]. [cit. 2015-07-20]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/guide-plenary.htm>

Tlumočníci v Evropském parlamentu. *www.europarl.europa.eu*. [online]. 12. 4. 2006 [cit. 2015-07-26]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20060403FCS06935+0+DOC+XML+V0//CS>

Nigel Farage. *www.europarl.europa.eu*. [online]. [cit. 2015-06-20].

Dostupné z:

http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/4525/NIGEL_FARAGE_home.html

Úvod. *www.europarl.europa.eu*. [online]. [cit. 2015-07-15]. Dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/introduction.html>

Zdroje nahrávek

Projev č. 1:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20141021-16:03:34-539>

Projev č. 2:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20150113-15:56:45-905>

Projev č. 3:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20150311-10:00:13-952>

Zdroje transkriptů původního anglického projevu

Projev č. 1: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20141021+ITEM-012+DOC+XML+V0//EN&language=en&query=INTERV&detail=2-309-000>

Projev č. 2: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150113+ITEM-013+DOC+XML+V0//EN&language=en&query=INTERV&detail=2-369-000>

Projev č. 3: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150311+ITEM-006+DOC+XML+V0//EN&language=en&query=INTERV&detail=3-039-000>

Anotace

Autor:	Kristýna Růžičková
Katedra:	Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UPOL
Název česky:	Tlumočnické strategie u tlumočnicků Evropského parlamentu
Název anglicky:	Interpreting Strategies of Interpreters in the European Parliament
Vedoucí práce:	PhDr. Dominika Winterová
Počet stran:	53
Počet znaků:	59 693
Počet příloh:	1
Počet použitých zdrojů:	16
Klíčová slova:	simultánní tlumočení, konferenční tlumočení, Evropský parlament, tlumočnické strategie, analýza tlumočení, Jones, Čeňková
Key words:	simultaneous interpreting, conference interpreting, European Parliament, interpreting strategies, analysis of interpreting, Jones, Čeňková

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá tlumočnickými strategiemi, které volí čeští tlumočníci v Evropském parlamentu. Cílem této práce je zjistit, jaké tlumočnické strategie jsou v Evropském parlamentu nejčastěji využívány a poukázat na ně na konkrétních příkladech.

První část této práce je teoretická a je založena na tlumočnických modelech několika teoretiků tlumočení, kteří se soustředili především na tlumočení simultánní. Podstatnější část teoretické části tvoří výčet a definice tlumočnických strategií především na základě teorií uvedených v publikaci Rodericka Jonese *Conference Interpreting Explained*.

V praktické části se poté analyzuje materiál, který byl vybrán z webových stránek EP Live a to konkrétně z nahrávek projevů europoslance Nigela Farage. Na tomto místě jsou porovnávány anglické a české jazykové verze a to především z hlediska obsahu, formy a autentičnosti překladu.

V závěru této práce jsou porovnány teoretické poznatky s tím, co se ukázalo býti realitou v Evropském parlamentu. Obecně se dá říci, že nejčastěji využívané strategie, které tlumočníci využívají při tlumočení Nigela Farage jsou simplifikace, generalizace, reformulace a vynechání a také, že tyto strategie vedou především k tomu, že ani přes rychlost a náročnost projevů se tlumočením neztratí celkový smysl.

Abstract:

The bachelor's thesis is specifically concerned with the interpreting strategies that are used in The European Parliament. The aim of this thesis is to identify which strategies are the most typical ones and to demonstrate them on specific examples.

The samples were selected from the website EP Live and were regarding only native English speaker Nigel Farage who is interpreted by native Czech speakers into Czech language.

The first part of the thesis is theoretical; it is based on works of several theoreticians who are focused especially on conference interpreting. The main interpreting strategies are listed and explained and the main advantages and disadvantages of each are shown. The second part is practical, the examples of speeches and transcripts of interpreted versions in Czech are compared with the original speeches in English.

In conclusion, the thesis presents what is the connection between theory and practice. It had shown that the general strategy is rather to simplify, generalize, reformulate and omit the content than to lose the whole concept and sense of the speech.